

Mirovnjak svedočio o oslobađanju talaca

Author: Velma Šarić

Pred sudom je dokaze izneo svedok koga su zajedno sa još 400 pripadnika Ujedinjenih nacija zarobile snage bosanskih Srba.

Piše: Velma Šarić iz Sarajeva (TU br. 718, 18. novembar 2011.)

Suđenje dvojici obaveštajnih zvaničnika Srbije, Jovici Stanišiću i Franku Simatoviću, nastavljeno je ove sedmice svedočenjem bivšeg holandskog vojnog posmatrača koji je 1995. bio talac snaga bosanskih Srba.

Dvojica okrivljenih se terete za učešće u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bilo nasilno i trajno raseljavanje ne-Srba iz mnogih delova Hrvatske i Bosne – progonom, ubijanjem i deportacijom hrvatskog, kao i bosansko-muslimanskog i bosansko-hrvatskog stanovništva.

Stanišić je u periodu od aprila 1991. do 1998. bio na čelu službe Državne bezbednosti (DB), dok je Simatović bio pod Stanišićevom komandom kao komandant Jedinice za specijalne operacije (JSO), poznatije pod nazivom Crvene beretke.

Optuženici se terete i za osnivanje i podršku jedinicama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, te za slanje policijskih i paravojnih snaga iz Srbije koje su sudelovale u zločinima nad ne- Srbima.

Svedok Markus Helgers (Marcus Helgers) je nekadašnji oficir holandskog vazduhoplovstva i jedan od preko 400 pripadnika mirovnih snaga Ujedinjenih nacija koji je 1995. postao talac bosanskih Srba zbog njihovog nastojanja da spreče NATO-ovo bombardovanje srpskih položaja oko Sarajeva.

Ovo nije Helgersovo prvo svedočenje pred Haškim tribunalom. U januaru 2011. godine on se pred ovim sudom pojavio kao svedok tužilaštva na suđenju lideru bosanskih Srba, Radovanu Karadžiću.

Na samom početku glavnog dela ovosedmičnog ispitivanja, Stanišićev branilac Vejn Džordaš (Wayne Jordash) je zatražio od sudija da u dokaze uvrste svedokov iskaz sa suđenja Karadžiću, kao i izjavu koju je Helgers haškim istražiteljima dao u avgustu 1995. godine, dva meseca nakon što su ga bosanski Srbi oslobodili.

U tim je izjavama Helgers opisao kako je zajedno sa ostalim taocima nakon oslobađanja bio autobusom odvezen iz Republike Srpske (RS) u Novi Sad u Srbiji, a potom i u Hrvatsku.

Helgers je ove sedmice pred sudom rekao kako više nije u holandskoj vojsci, te kako mu je „2001. godine dijagnostifikovan post-traumatski stresni poremećaj (PTSP)“ zbog prethodnih „iskustava tokom rata u Bosni“.

Na Džordaševo pitanje da li poznaje Stanišića svedok je odgovorio da se seća kako ga je video u autobusu koji je taoce odvezio iz RS-a u Srbiju.

Stanišić je „rekao kako treba da zahvalimo [bivšem srbijanskom predsedniku Slobodanu] Miloševiću za činjenicu da smo oslobođeni“, kazao je Helgers.

Tokom unakrsnog ispitivanja, tužiteljka Meksin Markus (Maxine Marcus) je Helgersu postavila pitanje o tome kakav je utisak stekao u pogledu Stanišićeve uloge u oslobađanju talaca i njegovog odnosa prema snagama bosanskih Srba.

„Iskreno rečeno, nisam tome posvećivao preveliku pažnju“, kazao je on. „Uglavnom sam osećao zadovoljstvo zbog činjenice da se situacija promenila i da smo napokon u autobusu i na putu ka kući.“

Svedok je rekao kako je stekao utisak da su oni koji su omogućili oslobađanje talaca želeli da dobiju što veću medijsku pažnju, te da je usled toga on, zajedno sa još nekim zarobljenicima, bio prinuđen da se pojavi na nekoliko konferencija za štampu koje su bile upriličene tokom putovanja za Hrvatsku preko Srbije.

Helgers je rekao da je bio pod stresom zbog pozorišnog efekta celog događaja, „kako je u Srbiji sve bilo izrežirano, kako su nas mediji u mnogim situacijama fotografisali, kako su svi delovalo kao heroji“.

Kazao je i da se ne seća da je Stanišić odigrao naročito značajnu ulogu u oslobađanju talaca.

„Jeste da je on bio tamo i da se činilo da ga ostali na neki način poštuju, da kontroliše situaciju, ali ja mislim da sam samo imao taj utisak zbog toga što mi je neko rekao da je on šef Miloševićevih obaveštajnih snaga, tako da je to bilo donekle logično“, rekao je Helgers.

Dodao je i da nije primetio nikakvu razliku u ponašanju, niti bilo kakvo neslaganje između snaga bosanskih Srba i jedinica koje su došle iz Srbije. Stanišića su pratili pojedinci „koje pamtim po tome što su nosili crvene beretke“, kazao je svedok.

„Izgledalo je da ne postoje nikakvi problemi između njih i lokalnih momaka. Ali govorili su srpski, tako da je bilo teško shvatiti šta se zaista dešava“, dodao je on.

Srbijanske vlasti su Stanišića i Simatovića uhapsile 2003. u Srbiji. Obojica su izjavila da se ne osećaju krivima.

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/mirovnjak-svedo%C4%8Dio-o-osloba%C4%91anju-talaca>